

EWRS (Gyors Reagálási és Válaszadási Rendszer), továbbá az egyéb információs rendszerek az együttműködésünk fórumai, de együttműködünk adott helyzetben a WHO-val, a NAÜ-vel, továbbá a két vagy többoldalú nemzetközi szerződéseink részes feleivel.

A Magyar Köztársaság segítségkérése esetén a hazánkkal – két vagy többoldalú szerződésben lévő kormányokkal – továbbá a kérést közvetítő koordináló államközi szervezetekkel (EU, NATO, ENSZ-WHO, Vöröskereszt) a segélyigények egyeztetése, fogadása, a segélycsapat fogadása, logisztikai biztosítása, és annak a katasztrófa felszámolás rendszerébe való beillesztése vonatkozásában.

Nemzetközi egészségügyi segítségnyújtás során a katasztrófa sújtotta országgal, illetve a segítségnyújtást szervező koordináló szervezetekkel (NATO, EU, Vöröskereszt, Vörösfélhold, az ENSZ) való együttműködés hazai szereplői általában a KÜM, az OKF, a NEFMI, az EKI, az OMSZ, amelyek tevékenysége elsősorban a segélyszállítmány kiszállításának, illetve a segélycsapat kijuttatásának logisztikai támogatásának szervezésére, a hazai és a fogadó hatóságok közötti koordinációra irányulnak.

A nemzetközi együttműködés speciális formája a határmenti segítségnyújtás is a helyi állami és civil szervezetek részvételével

*BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
Polgári Védelmi Műveleti Osztály*

Beavatkozó szervezetek közötti kárhelyi együttműködés

Jackovics Péter pv. őrgy.

A különösen súlyos, tömeges sérüléssel járó közúti, közúti-vasúti balesetek esetén történő beavatkozással kapcsolatos feladatok végrehajtása a kár helyszínén a végrehajtó szervektől, szervezetektől szoros együttműködést kíván. A feladatok végrehajtása zömmel a katasztrófavédelem, a tűzoltóság, a rendőrség, az egészségügyi és közlekedési szakágazatok közreműködésével történik. A kárhelyszínen a mentési feladat-végrehajtás, a helyszínbiztosítás, az egészségügyi segítségnyújtás megköveteli a magas szintű szakmai irányítást.

A 34 emberéletet követelő 2003-as síófoki vonatbaleset, a szerb-montenegrói turistabusz 2006-os fővárosi, a lengyel zarándokokat szállító autóbusz 2007-es Beled térségében bekövetkezett balesete vagy a 2008-as Monorierdő közelében bekövetkezett vonatbaleset tragédiája mind rávilágít arra, hogy szükséges a beavatkozó szervezetek közötti kárhelyi együttműködés koordinációja és a tevékenység összehangolása.

Az együttműködés fontosságának felismerésére a különösen súlyos, tömeges sérüléssel járó közúti, közúti-vasúti balesetek esetén történő beavatkozásoknál alkalmazandó Eljárási Rend került kiadásra a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az Országos Rendőr-főkapitányság között, 2004-ben.

Az együttműködésben résztvevő szervezetek helyszínre kivonuló egységeit saját hierarchiájuk vezetője irányítja. A szervek közötti alá-fölrendeltséget a helyszíni eseménysíkon a kárhelyi együttműködés

létében, illetve a műszaki mentést igénylő életmentésnél a kivonuló tűzoltó erők (illetve katasztrófavédelmi szervek) vezetője ad utasítást a társzerveknek jelenlévő parancsnokaik útján. Az egészségügyi kárhelyparancsnok végzi a sebesültek ellátásával kapcsolatos feladatokat, míg a rendőri erők vezetője a helyszínbiztosítás és a nyomozati munka lefolytatásában adhat utasítást a jelenlévő szervezetek vezetőinek.

Elsődleges beavatkozók tevékenysége a kárterületen:

- Felderítés, helyzetfelmérés, sérültek felkutatása, osztályozása.
- Az irányítás módjának meghatározása.
- Életmentés végrehajtása, mentőorvossal egyeztetett módon.
- Terület lezárása, zárt területté nyilvánítás, illetéktelenek eltávolítása.

- Konzultációs feladategyeztetés a közreműködő szervek kiérkező vezetőivel

- Jelentési kötelezettség folyamatos végrehajtása, illetve felügyelete.

- A további műszaki jellegű veszélyhelyzetek megszüntetése.

- Elhunytak kiemelése és gyűjtőhelyre szállítása.

A helyszínen levő egységek vezetőivel a kölcsönös tájékoztatásán, és a tevékenységeink összehangolásán alapuló munkakapcsolatot kell kialakítani, és ennek során törekedni kell arra, hogy az élet- és vagyonmentés a lehető legkisebb mértékben változtassa meg a helyszín állapotát, s járuljon hozzá a bizonyítékok megsemmisüléséhez. Ennek érdekében a mentési és büntetőeljárás cselekményeket célszerűen össze kell hangolni.

Elviekben a tömeges balesetknél az esemény bekövetkezését követően a tűzoltóság (katasztrófavédelmi szerv) jelenlévő parancsnoka irányítja az elhárítást, majd a rendőri szervek vezetőjének adja át a nyomrögzítés és vizsgálat idejére a helyszínt. A forgalom rendjének helyreállítása idejére a tűzoltóság (katasztrófavédelmi szerv) parancsnoka veszi át a rendőri vezetőtől a kárhely-parancsnoki feladatokat és jogokat. A többi jelenlévő szerv a folyamatban rendőri vagy tűzoltói irányítás alatt saját rendjük szerint irányítják saját egységeiket és végzik feladataikat.

Az áldozatok és ezen belül a roncsolódott személyek nagy számára tekintettel a kérdéses eseményeknél különösen nagy feladatot jelent – így az egyéb eseményekhez képest kiemelt jelentőséget kap – az elhunytak (és roncsolt testrészek) azonosítása. A tömegszerencsétlenségek velejárója a sérül-

tek és elhunytak okmányainak, értékeinek és egyéb személyes tárgyainak leltárba vételével, és a hozzátartozóknak, illetve külföldiek esetén a külképviseleteknek történő átadással járó feladat.

Az eseményről való korrekt és szakszerű tájékoztatás biztosítása a lakosság, a sajtó és a hozzátartozók részére rendkívüli jelentőségű. Ennek érdekében a felszámolásban résztvevő szervek helyi irányítói vezetőinek összehangoltan, közös nyilatkozatot kell kiadniuk. A média részére biztosítani szükséges – szervezett formában és megfelelő időpontban – az információhoz jutást, a sajtó irányított és biztonságos munkáját.

A baleset által érintett területlezárást végre kell hajtani a munkavégzéshez, és lehetőség szerint meg kell akadályozni olyan felvételek készítését, amelyek mások személyiség jogainak sérelmével járhatnak, vagy közérkölcst sérthetnek.

A lakosság, a hozzátartozók és a sajtó korrekt tájékoztatása érdekében célszerű a kárhely közelében, megfelelő infrastruktúrával rendelkező helyen (önkormányzatnál, vagy polgári védelmi kirendeltségnél közösségi épületben) Információs Pontot létrehozni és folyamatosan működtetni.

A polgári védelmi kirendeltségek vagy irodák vezetőinek fontos szerepe van a tömegbalesetek háttérbiztosításánál. A mentést végzők és a mentendő személyek, illetve a mentés háttérének támogatásában: melegedő helyek és ellátás biztosítása, sérültek regisztrációja, adatfelvétel, érintett lakosság tájékoztatása, polgármester feladatainak segítése, polgári védelmi erő-eszközök bevonása (önkéntes segítők, ill. sátrak, hangozó-, világító eszközök, befogadó helyek biztosítása) stb. A polgári védelmi szakemberek aktívan közreműködnek a beavatko-

zó erők kárterületi háttértevékenységének koordinációjában és a társszervek közötti együttműködések támogatásában. Az együttműködés során a beavatkozók, a lakosság és anyagi javak védelme érdekében a polgári védelmi szervezetek, szakalegységek bevonásán túl alkalmazásra kerülhetnek a különleges felkészültségű és felszereltség civil mentőszervezetek vagy katasztrófa pszichológusok.

A tömeges balesetek esetén a beavatkozó erők vezetői számára fontos, hogy különböző típusú szakmai feladataikat szoros

együttműködésben végezzék. Egy együttműködési gyakorlat vagy egy eljárási rend általános segítséget nyújt a helyszíni munka megszervezéséhez, a konkrét mentési tevékenység megfelelő szintű végrehajtásához, a vezetői döntés előkészítéséhez. Kiemelten kell kezelni, hogy a kárterületre jól felkészült szakemberek kerüljenek a vezetés-irányítás megfelelő szintjére. A szakemberek szakmai felkészítésén túl nagy szerepet kell kapni a tömegbalesetek, illetve váratlan helyzetek kezelését elősegítő szimulációs törzsvezetési- vagy az erre épülő terepgyakorlatoknak.